९२

इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ धुळें.

—: हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह :—

ग्रंथ क्रमांक च ९२ (७५०)

ग्रंथ नाम ह चरित्र

विषय चरित्रें.

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

॥ अथनृसि[illegible]प्रारंभः ॥

(2)

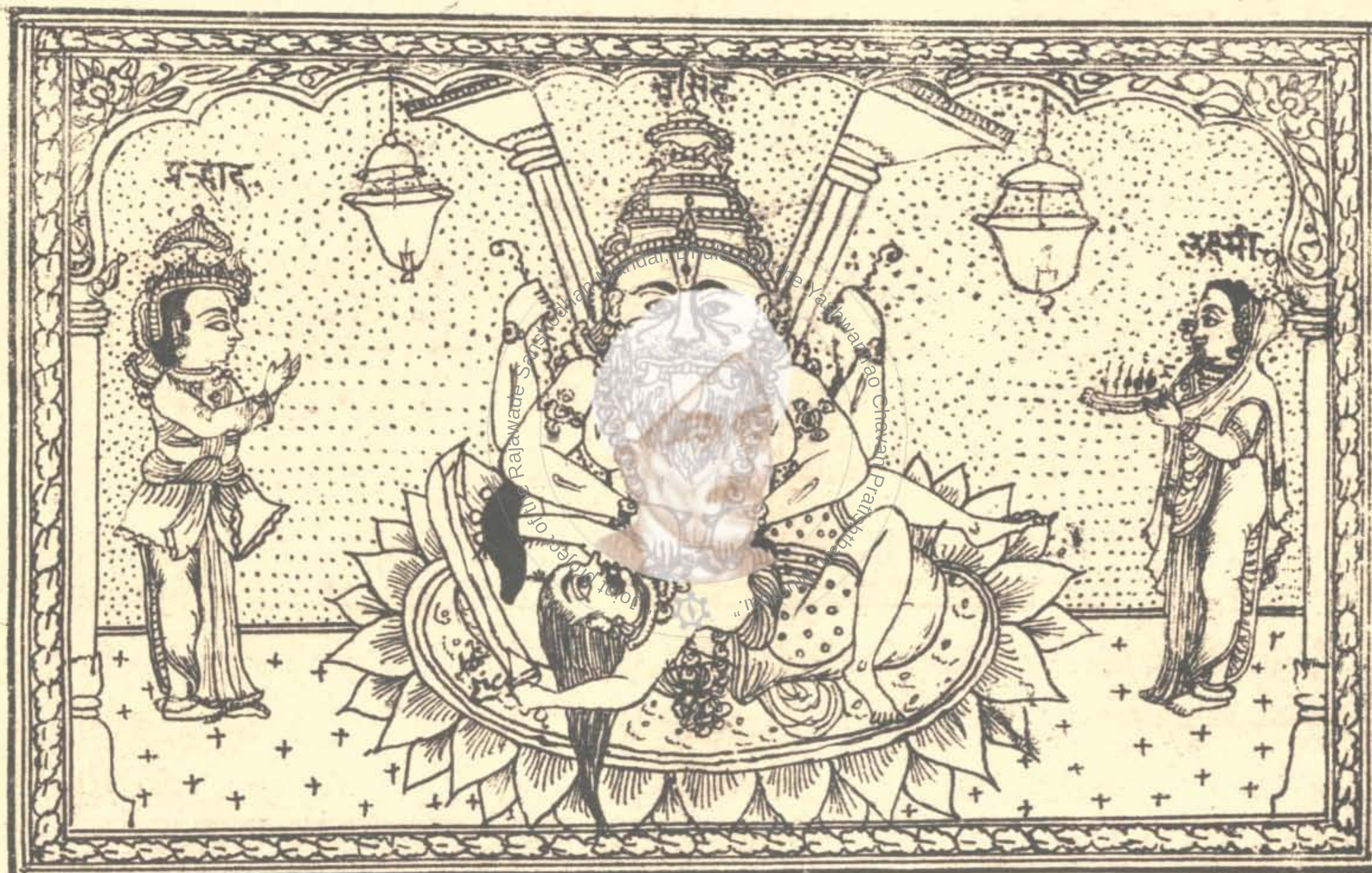

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan

(2A)

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ॐनमोजीगजानना॥ सकळविघ्नविनाशना॥ देउनीउत्तमवरदाना
माझीकामनापुरवीतूं॥१॥ आतांवंदूसरस्वती॥ ब्रम्हकुमरीजयवंती॥ जिव्हाप्रसादेंउल्लंघ-
ती॥ पंगुगिरीकपाटें॥२॥ ब्राम्हणवंदिले सर्वत्र॥ जेकांधर्मआचरतीपवित्र॥ जेतेजेंप्रतापमि-
त्र॥ तत्पुत्रदारावंदिल्या॥३॥ नमनत्यासद्गुरूलाला॥ मोरेश्वरनामेंममपिता॥ सरस्वतीमाझी
माता॥ त्यांचेचरणींमस्तक॥४॥ पतितपावनापरमेश्वरा॥ त्रैलोक्यपतेप्राणेश्वरा॥ कैलास
पतेशिवशंकरा॥ बुद्धीदायकादीनबंधु॥५॥ करुणासागरदयासिंधु॥ नामयेतांउपजेबोध॥
विघ्नेंनशकतीबाधू॥ संतसाधुबाळकें तूं॥६॥ तव कीर्तीचसागरअगाध॥ त्यांतीलअमृतां
शसुबोध॥ पाजूनिकरावेसावध॥ तव चरित्र वर्णावया॥७॥ हेकरुणाकराभक्तवत्सला॥
प्रल्हादकोणेपरीरक्षिला॥ नरसिंहअवतार घेतला॥ अपूर्वलीलाकेलीतुवां॥८॥ व्यासेंभा-
गवतींवर्णिलीकथा॥ तीचाप्राकृतरसाळगाथा॥ पद्यात्मकग्रंथींवैकुंठनाथा॥ स्वभक्तसु-
खेंबोलवी॥९॥ नरदेहदुर्लभलाधला॥ परीसंसारसुखेंव्यर्थगेला॥ काळसन्मुखउभाठेला॥
आश्रयकोठेंदिसेना॥१०॥ तोंवर्णावीतवकीर्ती॥ उपजलीमजऐसीस्फूर्ती॥ याग्रंथासीबा-
श्रीपती॥ मतीद्यावीवदावया॥११॥ मीआलोंतुजशरण॥ रक्षितांतूंएकनारायण॥ उपेक्षितां
आम्हारक्षण॥ दुजेंकोणसांगपां॥१२॥ तुझेंइहितपरमगहन॥ नचालेकोणाचेही ज्ञान॥-

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

नृ.च. तोपामरमीअज्ञान॥केविंशकेंवर्णावया॥१३॥मजलादेईअधिकार॥विलंबनकरीसाचार॥ अ.
१ कर्ताकर्विनातूंपरमेश्वर॥पदीशीरठेविलसें॥१४॥तुझेंघेउनिअभयवचन॥हिरण्यकश्यपु- १
दैत्यमर्दन॥परमभक्तप्रऱ्हादरक्षण॥सुंदरलीलावर्णिलसें॥१५॥तोचबोलवीपंढरीनाथ॥जो
(3) भक्तांचेसाधीस्वार्थ॥तसाचउत्तमपरमार्थ॥भाविकश्रोतियांदेतसे॥१६॥ऐकाकथेचेंअनुसं
धान॥पूर्वस्कंधींदैत्यमर्दन॥इंद्रादिदेवभक्तपालन॥शुकेंकथिलेंविष्णुराता॥१७॥दैत्यवैरीम्ह-
णूनवधिलें॥देवभक्तजाणूनीपाळिलें॥हेंविषमकृत्यवाहिलें॥ब्रम्हींपाहुनिशंकित॥१८॥रा
जापरीक्षितीप्रश्नकरी॥हेंशुकमुनेंब्रह्मचारी॥ईश्वरसमअसूनचराचरीं॥दैत्यकांमारीपक्ष-
पातें॥१९॥जोपरमानंदनिर्गुण॥देवदैत्यांसमसमान॥पक्षपाताचेंकायकारण॥दैत्यव
धावयात्या असे॥२०॥पूर्णार्थीचेंअर्थसाधन॥इंद्रादिकार्यकरितीहीन॥खद्योताचाप्रकाश
गुण॥कायअर्थीसुर्याच्या॥२१॥जोनिर्गुणानगुणपूर्ण॥दैत्यद्वेशीत्यानसूनिकारण॥दैत्यव-
धविषमाचरण॥आश्चर्यथोरमजवाटें॥२२॥सर्वज्ञतूंव्यासनंदन॥ममशंकानिवृत्तीकरण॥
करूनीकरावेंसमाधान॥शिष्यअज्ञमीतुझा॥२३॥शूकम्हणेंहेपरीक्षित॥भगवानपूर्णमा-
यातीत॥जन्ममृत्युजरारहित॥व्यापुनिसर्वअलिप्तअसे॥२४॥तोस्वकीयमायाअवलंबिलो- १
सत्वादिलगुणींप्रवेशकरितो॥देवांसुरांबाधकहोतो॥परस्परदुःखाकारणें॥२५॥सत्वादिश्रि

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(3A)

गुणमायेचे॥तेनसतीईश्वराचे॥परीवृद्धीऱ्हासगुणांचे॥एककाळींनसंभवती॥२६॥जेव्हांसत्व
गुणाचाजय॥ऋषीदेवांचाकरीविजय॥रजोगुणाचाहोतोक्षय॥तेकाळींदिसलसें॥२७॥रजोगु
णाचेजयकाळीं॥असुरांतेंकरीबळी॥तमोगुणाचीयेतापाळी॥साह्यकरीराक्षसा॥२८॥त्रि
गुणवृद्धीऱ्हासकारण॥काळचिनिश्चितअसेजाण॥म्हणुनिविषमभावदूषण॥परमपुरुषींअ
सेना॥२९॥सर्वांठायींसमअसत॥तेथेंकैचापक्षपात॥परीगुणींहोतांअधिष्ठित॥निमित्तमात्रें-
भेददिसे॥३०॥जैसींविचित्रपात्रेंमांडिलीं॥तींउदकानेंपूर्णकेलीं॥पात्रभेदेंभिन्नभासलीं॥म-
लीनस्वच्छउदकेंजसीं॥३१॥किंवाजैसेंआकाशएक॥घटमठादिवस्तुव्यापक॥लहानथोरभे-
देंअनेक॥भिन्नत्वेंदिसतसें॥३२॥तैसाआत्माभगवान॥गुणउपाधियोगेंजाण॥अनेकरूपें-
धरून॥भिन्नभावदाविलसें॥३३॥अव्यक्तपुरुषप्रयोगेंकरून॥जोकरीसृष्टीव्यापारसंपूर्ण॥तो-
पुरुषजन्मरहितअसोन॥काळाउत्पन्नतोचिकरी॥३४॥तत्त्वेशरूपकाळअसे॥म्हणुनीत्या
पारतंत्र्यदिसे॥तोसत्वगुणासाह्यकरीतसे॥सत्वजयकाळयेताचि॥३५॥म्हणोनीसर्वेशसर्वेश्व
र॥देवांसाह्यकरीयोगेश्वर॥रजतमप्राधान्यजेअसुर॥वधकरीतयांचा॥३६॥शुकम्हणेहे
परीक्षिती॥राजसूयींशिशुपाळासद्गती॥दिल्हीपाहुनीनारदाप्रती॥धर्मेंप्रश्नकेलाअसे॥३७
तोचिधर्मनारदसंवाद॥ज्याचेश्रवणमात्रेंहरेमद॥तोपरमपवित्रजैसावेद॥सांगतोंसादरश्र

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

नृ॰च॰ वणकरी॥३८॥धर्मम्हणेंनारदातें॥हरीसायुज्यदेचेंझालें॥हेंमहदाश्चर्यभासलें॥ममभानसीं॰ अ॰
२ योगेंद्रा॥३९॥कृष्णाद्वेषीमहाखळ॥घोरनिंदकशिशुपाळ॥जिव्हानझडलीसमूळ॥नरकफ॰ १
ळतयानसे॥४०॥वेन्नेंश्रीहरीसीनिंदिलें॥ब्राम्हणींत्यानरकींपाडिलें॥शिशुपाळालेंमुक्तकेलें॥
(५) आश्चर्यथोरमजवाटें॥४१॥नारदम्हणेंहे पंडुकुमर॥निंदासत्कारतिरस्कार॥जेदेहाभिमा-
नविकार॥परब्रम्हींकैंचेवा॥४२॥लोकांहितत्वपरमेश्वर॥तत्हितार्थदंडीअसुर॥तयाहिं॰
साद्दिदोषक्रूर॥मातकैसेहोतील॥४३॥ईश्वरसदांनिंदाहिल॥तत्ध्यानीलागतांचित्त॥लो
भेदनपाहीनिश्चित॥कल्मषक्षालेसाचे॥४४॥म्हणोनीरूसेहेंअथवावैरें॥कामेंभयेंवाभक्ती-
द्वारें॥नत्सदींचित्तएकसरे॥योजितांभेदनमानावा॥४५॥यापांचसाधनेंकरून॥बहुततर-
लेपापीदारूण॥परिवेनेंहीपांचही सोडून॥आपणनर्कपावला॥४६॥तवमातृभगिनीपुत्रदोन-
शिशुपाळवक्रदंतजाण॥पार्शदश्रेष्टपूर्वीअसून॥विप्रशापेंभ्रष्टझाले॥४७॥धर्मम्हणेंनारदातें
कोणेंशापिलेपार्शदातें॥एकांतभक्तपरमज्ञातें॥जन्ममरणकैचेंत्या॥४८॥नारदम्हणेंरेपंडु-
नंदना॥सनंदादिचौघेब्राम्हण॥ब्रम्हपुत्रत्रैलोक्यभ्रमण॥करितांवैकुंठींपातले॥४९॥पंचव- २
र्षांचेबालकदिसती॥परिमरिच्यादिऋषांचेपूर्वजअसती॥दिगंबरम्हणूनीशिशुमानिती॥॰
निषेधिलीद्वारपाळ॥५०॥तेव्हांकोपलेऋषेश्वर॥म्हणतीदुष्टहोव्हालअसुर॥वैकुंठवासांनर्धा

...the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

र॥ योग्यतुम्हांअसेना॥५१॥ परीदयाउपजलीमागुती॥ म्हणतीतृतियजन्माचेअंतीं॥ होई
लस्वकीयस्थानप्राप्ती॥ तुम्हावचननसत्यहें॥५२॥ म्हणुनीहिरण्याक्षहिरण्यकश्यपुला॥ दिति
उदरींजन्मपावला॥ हिरण्याक्षसुकररूपेंवधिला॥ भूवोद्धारकाळींहरीनें॥५३॥ हिरण्यकश्य-
पुनेंपुत्रगांजिला॥ तोप्रल्हादहरीभक्तभला॥ म्हणूनीनृसिंहरूपेंवधिला॥ दैत्यराजहरीनें॥५४
तेच झालेरावणकुंभकर्ण॥ वैश्रवापुत्रअतिदारुण॥ रामहस्तेंपावलेमरण॥ विरोधभक्तीकरू-
नियां॥५५॥ तेचहेशिशुपाळवक्रदंत॥ तृतियजन्मींअतिउन्मत्त॥ कृष्णहस्तेंझालेमुक्त॥ स्वस्व
रूपालेंपावले॥५६॥ युधिष्ठीरपुसेनारदाला॥ प्रल्हादबुद्धीमानभला॥ हिरण्यकश्यपुच्याद्वे-
शाला॥ कायकारणझालेंअसे॥५७॥ प्रल्हादबाळअतिलहान॥ हरिभक्तीयोगअतिगहन॥ अच्यु
तस्वरूपींएकाग्रमन॥ त्याचेंकैसेंलागलें॥५८॥ नारदम्हणेकरीश्रवण॥ हरीद्वेषाचेंकारण॥
तेंचप्रल्हादाविषयींजाण॥ प्रवर्तकझालेंअसे॥५९॥ वराहरूपेंहिरण्याक्षवधिला॥ तेणेंहिरण्य
कश्यपुक्रोधावला॥ संतप्तहोवोनीओष्ठरगडिला॥ अग्नीनिघालानेत्रांतुनी॥६०॥ भयंकरदा-
दाकुटीलभृकुटी॥ भयंकरसुखउग्रदृष्टी॥ शूळधारणकरूनीहस्तीं॥ दानवांसीम्हणतसे॥
६१॥ हेहयग्रीवनमुचीशंबर॥ द्विमूर्धनत्र्यक्षशतबाहुश्वर॥ विप्रचित्तेइल्वलपाकासुर॥ शकु
नादीतुम्हीश्रवणकरा॥६२॥ इंद्रासाह्यकरीश्रीधर॥ माझाबंधुअतीप्रियकर॥ वराहरूपेंमा-

राअक्रूर॥तेंमजथोरदुःखवाटें॥६३॥इंद्रदुर्बळभ्यासुर॥रडतगेलाहरीसमोर॥भजनमि
सेंस्वदुःखथोर॥निवेदिलेंतयालें॥६४॥जैसाभक्तहरीसंभिवे॥तदनुसारतोवर्ते॥प्रभुसत्ता
त्मकबळें॥वराहरूपझाला॥६५॥शुद्धतेजोमयपरमेश्वर॥सोडोनीसमस्वभावथोर॥माथि
कवराहरूपभयंकर॥धरिलेंबंधुवधावया॥६६॥तरीहरीकंठासीछेदुन॥त्यारुधिरेंचिप्लुलत-
र्पण॥रक्तप्रियबंधूसकरीन॥तेव्हाहोईलउतराई॥६७॥विष्णुदेवांचाअसेप्राण॥त्यासीहो-
तांत्रासमरण॥छिन्नमूलवृक्षशाखासमान॥देवनष्टहोतीलपैं॥६८॥दानवहोतुम्हीअवधारा
तपयज्ञांचाविध्वंसकरा॥अलदनकतेअशा॥[illegible]वरीजाऊनी॥६९॥अहोविष्णुब्राम्हणा-
चेंमुळ॥देवर्षीपितरांआश्रयसबळ॥ते[illegible]वर्णेंदुर्बळ॥अनादरमाझाकरितातो॥७०
यालागींउपायअसेपरम॥ब्राम्हणवर्ण[illegible]स॥ज्यादेशीवर्तेब्रम्हकर्म॥तोदेशदग्धकरा-
७१॥ऐसीआज्ञाकरितांअसुर॥दैत्यासआनंदझालाथोर॥दशदिशालोटलेवीर॥थोरआकां
तमांडिला॥७२॥नगरग्रामवउद्यान॥आश्रमव्रजयोषपत्तन॥खेटखर्वटआदिकरून॥दग्ध
करितीदुष्टतेव्हां॥७३॥गाईब्राम्हणांतेवधिती॥गृहांसीअग्नीलाविती॥सुशीलस्त्रियांभ्रष्ट
करिती॥वृक्षछेदितीअधमते॥७४॥ऐसामांडलाथोरआकांत॥सर्वप्रजाजालीग्रस्त॥यज्ञ-
भागहीनदेवगुप्त॥तेव्हांफिरतीपृथ्वीवरी॥७५॥बंधुप्रेतसंस्कारकरून॥करावयास्वर्गसं-

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(5A)

पादन॥जावयातपश्चर्येलागुन॥शांतवितभातृपुत्रां॥७६॥हरीस्मश्रुवृककालनाभ॥भू
पतसंपादनमहानाभ॥शकुनीशंबरउत्कचशुभ॥धृष्टहीनांवेंयां असतीं॥७७॥त्यांने
मातेचेंशांतवन॥दिलीचेंकरावयादुःखहरण॥हिरण्यकश्यपुबोलेवचन॥श्रोतेपरि-
साआदरें॥७८॥आतांकरणेंशोकवृथा॥योग्यनव्हेतुम्हासर्वथा॥विचारेंजाणावेंसत्या
र्थी॥जगसर्वमिथ्याअसें॥७९॥पाणपोईसलोकमिळाले॥किंचित्काळस्थिरावले॥
आपुलेमार्गेंजातेझाले॥तीचस्थितीमृत्युलोकीं॥८०॥किंवावृक्षावरीपक्षीबैसले॥
रात्रसरतांउडोनीगेले॥तरीपरस्पर[illegible]हिले॥कायकारणसांगपां॥८१॥तत्व
विचारकरीमनांत॥आत्मादेहादिव्यतिरिक्त॥अक्षयपूर्णमृत्युरहित॥सर्वव्यापक-
तोअसे॥८२॥आत्म्याचानाहींअंत॥नातोकधींनाशपावत॥त्यासमानूनविपरीत॥
शोकतुम्हींकरूंनका॥८३॥आत्मास्वकीयअविद्येनें॥उपाधिरूपलिंगदेहाकारणें॥स्वि
कारितांशरीरयेणें॥भोगणेंसुखादित्यालागीं॥८४॥जैसेंउदकांतवृक्षपाहिले॥तेउद
काऐसेंचंचळभासले॥तैसेंउपाधीयोगबळें॥आत्माविपरीतदिसतसें॥८५॥किंवा-
नरचढतारथावर॥करितांनेत्रभ्रमणसत्वर॥त्याचेडोळांपृथ्वीसुस्थिर॥फिरतेऐसें
वाटले॥८६॥असतांआत्मापरिपूर्ण॥देहसंबंधरहितअसून॥त्रिगुणयुक्तमनालागु

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(6)

न॥देहधारीभासतसें॥८७॥नानायोनीगर्भभोग॥प्रियाप्रियवस्तुवियोगसंयोग॥संसा
रकर्मांचात्यागात्याग॥आत्मस्वरूपींअसेना॥८८॥दैत्यम्हणेंमानेलागून॥ऐकइतिहा
सपुरातन॥मृतबंधुजनांलागुन॥यमधर्मेंसंवादकेलातो॥८९॥पूर्वीउशीनरदेशांत॥
राजासुयज्ञनामेंप्रख्यात॥शत्रूंनींत्याचायुद्धांत॥संहारकेलाएकेवेळीं॥९०॥सर्वांगास-
झालेंरक्तलेपन॥झालेंकवचाचेंविदारण॥भंजयुद्धांतझालेंभग्न॥मुखभरलेंधुळीनें॥-
९१॥अवलोकुनिस्त्रियादुःखित॥खेदकरितीअपरामित॥उच्चस्वरेंरोदनकरित॥उर
हाणितीस्वहस्तें॥९२॥रुदनाचशीआ[illegible]केशरआखिलेंजेंपतिहरुती॥तेंधुवोनी
पतीचरणींटाकिती॥कारणनसेम्हणों[illegible]॥९३॥मुक्तकेशायुक्ताभरणा॥विलापथोर
करितीललना॥श्रवणकरितांआप्तजनां॥दुःखथोरजाहालें॥९४॥स्त्रियाम्हणतीतेधवां
हेप्रभोब्रम्हदेवा॥आम्हासकेलेंविधवा॥निर्दयकैसाझालासी॥९५॥हेराजापृथ्वीपती
तुझ्यामागेंआम्हीयुवती॥यानीराहावेंकोणेरीती॥विचारत्वांनकेलाहा॥९६॥आपणजि
कडेंकेलेंगमन॥तिकडेंन्यावेंआम्हांलागुन॥भावेंचरणसेवाकरून॥सुखेंराहूंतुम्हासवें॥
९७॥ऐसाविलापस्त्रियांकरितां॥चंडकिर्णगेलाअस्ता॥मृतपतीलादहनानेतां॥जनयुव-
तीशोककरिती॥९८॥तीत्यांचीशोकवाणी॥स्वपुरींयमेंऐकूनकर्णीं॥तत्कालबाळरू-

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(6A)

पींहोऊनी ॥ त्यांचेसमीपपातला ॥ ९९ ॥ यमधर्मबोलेत्यांलागून ॥ तुम्हीमजहूनवडीलपू-
र्ण ॥ पाहुनीलोकजन्ममरण ॥ मोहतुमचाजाईना ॥ १०० ॥ अव्यक्तापासूनजन्मला ॥ पुनर
पिअव्यक्तींचमिळाला ॥ प्राणिमात्रांमृत्युधर्मलागला ॥ जाणोनीव्यर्थशोककासया ॥ १ ॥ तु
म्हीहीपुढेंजाणार ॥ ऐसाअसोनिनिर्धार ॥ मृताचाशोकअसार ॥ व्यर्थकिमर्थकरितांहो
॥ २ ॥ आम्हीबालकमातृरहित ॥ फिरतअसतांअरण्यांत ॥ व्याघ्रसिंहादिभयरहित ॥ ईश्वर
रक्षितफिरतसों ॥ ३ ॥ मातृउदरींजन्मायातलें ॥ घोरदुःखप्राप्तझालें ॥ त्यागर्भदशेंतजानें
रक्षिलें ॥ तोचिरक्षकसर्वांचा ॥ ४ ॥ जो विश्वरचना करितो ॥ त्याविश्वातेंप्रतिपाळितो ॥ जो
त्याअंतींलयानेतो ॥ परिआवस्थारहितअसे ॥ ५ ॥ जोजगासपरमकारण ॥ चराचर-
ज्याचेंक्रीडास्थान ॥ तोचिप्राणिमात्रांजन्ममरण ॥ देण्यासससमर्थएकअसे ॥ ६ ॥ जरीमा-
र्गीतपडलीवस्तु ॥ परीदेवअसतांरक्षित ॥ अनाथासेंहोयप्राप्त ॥ दैवसाह्यम्हणोनी ॥ ७ ॥
दैवअसतांविपरीत ॥ वस्तुयद्यपिगृहांत ॥ बहुयत्नेंसांभाळित ॥ परीनष्टतीहोते ॥ ८ ॥ दु-
र्बळअनाथपामर ॥ ईश्वरकृपाअसतांत्यावर ॥ घोरवनींहीपडतांसाचार ॥ सुखपावेंसर्व-
दां ॥ ९ ॥ यद्यपिगृहींगुप्तठेविला ॥ बळवंतेंहींनित्यरक्षिला ॥ परीजोईश्वरेंउपेक्षिला ॥ तो
जिवंतराहीना ॥ १० ॥ लिंगशरीरकारणभूत ॥ तन्निमित्तकर्मेंघडत ॥ त्याकर्मेंदेहसंयोग

Joint property of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(२)

वियोगहोत ॥ तेंचिजन्ममरणपैं ॥११॥ जन्ममरणअसेदेहासी ॥ आत्माशुद्ध तेजोराशी
देहजडआत्माअविनाशी ॥ देहभिन्नआत्माअसे ॥१२॥ आत्माअसूनदेहांत ॥ राहेसर्वदांत·
दालिप्त ॥ परीस्थूलदेहआत्मरूपभासत ॥ अविवेकेंपुरुषांसी ॥१३॥ वस्तुतः देहआत्म्या
हून ॥ भिन्नअसतांदृश्यमान ॥ आत्मरूपमानीपुरुषअज्ञ ॥ गृहस्वामीगृहजैसें ॥१४॥ शरी
रपंचमहाभूतांचें झालें ॥ जीवेंदृश्यत्वधर्मपावलें ॥ यास्तवआत्म्याहूनभिन्नवहिलें ॥ तो·
भौतिकज्ञानाअविकारी ॥१५॥ जैसापृथ्व्यापतेजपरमाणूंचा ॥ वनलेलाहादेहपुरुषाचा
॥ काळकृतजरादिअवस्थांचा ॥ भोक्ताअंतींनष्टहोय ॥१६॥ जैसेंपाण्याचेबुडबुडे ॥ सु·
वर्णाचेअलंकारगाडे ॥ किंवमृत्तिकेचेदृढघट ॥ अंतींलयपावती ॥१७॥ जैसाकाष्टां·
तीलहुताशन ॥ दाहकत्वप्रकाशत्वेंदिसेभिन्न ॥ किंवादेहव्यापकवायूपूर्ण ॥ मुखनासि·
कींअनुभवतसे ॥१८॥ आत्माअसूनदेहास्थत ॥ देहाहूनिदिसेव्यतिरिक्त ॥ त्यासदेहधर्म
नबाधत ॥ यासीदृष्टांतपर्येसा ॥१९॥ आकाशअसूनसर्वव्याप्त ॥ होतनसेकदांपिलि·
प्त ॥ तैसादेहाश्रयकींआश्रित ॥ आत्माअसूनपृथक्असे ॥२०॥ स्त्रियांहोतुम्हीमूढथो
र ॥ स्वभर्त्यास्तवरडतांफार ॥ तोसुषुप्तमहावीर ॥ शयनकरीतुम्हांपुढें ॥२१॥ स्त्रियाम्ह·
णतीतोश्रवण ॥ नकरीयमधर्माजाण ॥ इंद्रियव्यापारज्ञान ॥ त्यालागींअसेना ॥२२॥ य

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

स्तवतोमरणपावला॥आम्रुचासंबंधतुटला॥देहव्यापारसर्वखुंदला॥म्हणोनीशोक-
आम्हासीं॥२३॥यमधर्मम्हणेंत्यालागून॥आत्माअदृश्यझालाम्हणोन॥तोशोकातेन-
करीश्रवण॥सुयज्ञतुमचायेकाळीं॥२४॥तोनव्हेकदांदृष्टीगोचर॥जोश्रवणमननकर-
णार॥जोतुम्हाप्रत्युत्तरदेणार॥तोदूरगेलाअसे॥२५॥जरीइंद्रियेंचलनवळणालागुन॥
प्राणवायूअसेमुख्यकारण॥तरीश्रवणवक्तृत्वाचेगुण॥त्यातेसर्वदांनसतीहो॥२६॥ज्या
देहेंद्रियविषयांचेंज्ञान॥तोभिन्नदेहप्राणाहून॥निर्विकारसचेतन॥श्रोतावक्तासमर्थ-
तो॥२७॥भूतेंद्रियमनेंकरून॥जाण[illegible]देहाहून॥आत्मासर्वदांपृथक्असून॥
देहाहंभावधरीतसे॥२८॥तरीदेहरूप[illegible]॥त्यजिताअसतांसाचार॥विवेकबळें
तोनर॥मुक्तहोयनिश्चयें॥२९॥यासी[illegible]प्रमाण॥हीचजाणावीमुख्यखूण॥आ
त्मानुभवगुरूलागून॥सर्वभावेंपुसावा॥३०॥लिंगशरीराभिमानयुक्त॥आत्माजवअ
सेवर्तत॥तोतावत्कालपर्यंत॥सर्वकामींबद्धहोतो॥३१॥शरीराभिमानापासून॥तत्सं
गेंभोगतृष्णांलागून॥भोगीअनेकक्लेशजाण॥कर्ममार्गीप्रवृत्तअसे॥३२॥लिंगदेहाभि-
मानगळाला॥मायायोगेंसुखदुःखपावला॥त्याइंद्रियधर्मअसत्यवहिला॥यासदृष्टांत-
श्रवणकरी॥३३॥जैशींस्वप्नांतदुःखेंभासलीं॥तींजागृतींतसर्वनिरसलीं॥तैशींमनोवि

A joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

कारेंअभ्यासिलीं॥ तींआत्मज्ञानेंमिथ्यादिसत॥३४॥ अविनाशीआत्मानित्य॥ देहवि-
नाशीअनित्य॥ ज्ञातेनित्यानित्यशोकरहित॥ वर्ततातीसर्वदां॥३५॥ स्त्रियांम्हणतीयमा
प्रती॥ ज्ञालेहीशोककरिती॥ अज्ञानांचीकायशक्ती॥ शोकत्यागाकारणें॥३६॥ धर्मम्ह-
णेंनसतांदृढज्ञान॥ तेंनिहोतसेंशोकाकारण॥ त्यांचेशोकाचेंनिवारण॥ करणेंअशक्य-
मजवाटे॥३७॥ यमधर्मत्यांवृत्तांतसांगत॥ देवकूलस्थगांतकव्याधमत्त॥ नित्यजाउनीअ
रण्यांत॥ संहारकरीपक्षांचा॥३८॥ नित्यवत्तएकेदिनीं॥ एककुलिंगपक्षिणी॥ पतीस-
मवेतवनीं॥ फिरतहोतीआनंदें॥३९॥ व्याधेंकुलिंगीसमोहिलें॥ जाळ्यांमाजीफसवून
आणिलें॥ तेव्हांकुलिंगासदुःखझालें॥ [illegible]ससोडवाया॥४०॥ म्हणेंमाझीस्त्रीदी-
न॥ दयेसपात्रकुलिंगिण॥ यमधर्मी[illegible]॥ कायकरीलनिर्दय॥४१॥ भार्यापुरुषा
चेंअर्धांग॥ तेंमाझेंगेलियासवेग॥ नसेजीविताचाउपयोग॥ यमयास्तवनेंघोमला॥-
४२॥ माझींबाळेंपक्षहीन॥ नित्यबाहातीमातेलागून॥ त्यांचेमाउदरपोषण॥ कवणेंरी
तीकरावें॥४३॥ पक्षीझालासद्गदित॥ नेत्रांतूनअश्रूढाळित॥ तवतोव्याधकाळप्रेरित
प्राणबाणेंघेत्याचा॥४४॥ यमबोलेस्त्रियांलागुन॥ पक्षापरीतुम्हीअज्ञान॥ मृत्युसन
करितांअवलोकन॥ वृथाशोककरितांकां॥४५॥ शतवर्षेंजरीशोककेला॥ काळहीतु-

(8A)

म्हावरीआला॥तरीसुयज्ञराजातुम्हाला॥नभेटेकदापि॥४६॥यमधर्मानेंकथिलेंदि-
व्यज्ञान॥तेंऐकोनीस्त्रियांवआप्तजन॥जगसर्वमिथ्यामानून॥सुयज्ञप्रेतकार्यकरि
ती॥४७॥हिरण्याक्षपत्नीपुत्रांकारणें॥हिरण्यकश्यपुतेव्हांम्हणे॥आपपरसुखदुः
खवाहणें॥हेंअज्ञानमूळजाणावें॥४८॥कायकारणअसेंशोकाला॥कोणदुसऱ्या
चाकिंवाआपुला॥आत्मावदेहअसेकोठला॥याचाविचारकरावा॥४९॥जगींआ-
पुलेंकांहींचनाहीं॥हेंनीटविचारूनीपाहीं॥ज्ञानाभावमूलकसर्वही॥संदेहयातेंनध-
रावा॥५०॥नारदम्हणेंहेपंडुनंदन॥हिरण्यकश्यपूचेंऐकोनवचन॥दितीपुत्रशोकसो-
डून॥सत्नुषातत्वींस्थिरावली॥५१॥हेंसूक्ष्मगीताचाभावार्थ॥कथिलाअसेयथार्थ॥
पुढेंवदवीलद्वारकानाथ॥श्रोतेसादरपरिसावें॥५२॥हेनारायणानरोत्तमा॥हेनृ
सिंहापरशुरामा॥माझ्यामनोवांछितकामा॥पूर्णकरीश्रीधरा॥५३॥तूंसच्चिदानंदनि
र्गुण॥सगुणत्वेंआकारायेऊन॥जडजीवाचेंकरिसीतारण॥तूंईश्वरसमर्थ॥५४॥
निर्गुणरूपाचीस्तुती॥कींत्याचीकरणेंप्रीती॥नउपजेसत्वरचित्तीं॥म्हणूनसगुणझा-
लासी॥५५॥निर्गुणाचेंनिरूपण॥नव्हेंजडजीवालागुन॥यास्तवनृसिंहरूपसगु-
ण॥अवतरलासीतूंदेवा॥५६॥कींभक्तासंगेंवनींजावे॥स्वभक्तांतेदर्शनद्यावें॥दुष्टदा-

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(१)

नृ.क. नर्वांनिवटावे ॥ रामरूपीं अवतरला ॥ ५७ ॥ कीं पोरवजनांचे सांगाती ॥ खेळखेळावे रु अ.

७ क्मिणीपती ॥ कीं पांडवालागीं निश्चिती ॥ कृष्णावतार घेतला ॥ ५८ ॥ कलीमाजीं मुक्ती १

साधन ॥ कठिण जाणोन भगवान ॥ बौध्यरूपीं होऊनी आपण ॥ नाममात्रें मुक्ती देई ॥ ५९

॥ पुढील कथा अतिसुंदर ॥ श्रोतीं परिसावी सादर ॥ हिरण्यकश्यपु दुर्धर वर ॥ ब्रम्हदेव·

देईल ॥ ६० ॥ हे श्रीमत्भागवत ॥ सप्तमस्कंध प्राकृत संस्कृत ॥ त्याचें निरूपण प्राकृत ॥ प्र

थमोध्यायीं कथियलें ॥ ६१ ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ ओव्या ६१

७

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(१A)

श्रीगणेशायेनमः॥ जयजयलक्ष्मीविलासा॥ भक्तमानसराजहंसा॥ हेकृष्णाद्वारका
धीशा॥ अभयवरदेईमाले॥ १॥ मीतवकृपेचेबाळक॥ तूंसर्वजगाचाचाळक॥ लीला-
विग्रहीवैकुंठनायक॥ भक्तपाळकतूंहोसी॥ २॥ मागीलकथेचें अनुसंधान॥ आसजन
चेंशांतवन॥ हिरण्यकश्यपुराजाआपण॥ करिताझालाबोधुनी॥ ३॥ बंधुचीक्रियाकर्मेंक-
रून॥ अजरामरत्व संपादन॥ करावयातपालागुन॥ मंदरपर्वतावरीगेला॥ ४॥ मंदरद्रो
णीमाझारीं॥ चरणांगुष्टाचेआधारीं॥ भुजाउभारूनी तपकरी॥ उर्ध्वदृष्टीलक्षुनिया॥ ५॥
परमउग्रतपदारूण॥ आचरकास्व [illegible]॥ तेजेंजैसाचंडकीर्ण॥ तेविदेदिप्यमा
नदिसतसे॥ ६॥ इंद्रादिदेवतेसमयीं॥ [illegible] आपुलेठायीं॥ पूर्वीजेहिरण्यकश्यपुचे-
पाचीं॥ गुप्तरूपींराहिले॥ ७॥ दैत्यतपप[illegible]॥ तपरूपधुम्राग्नीदेदिप्यमान॥ दैत्यरा-
जाचेमस्तकांतून॥ निघताझालादुर्धर॥ ८॥ तो सर्वत्रझालाव्याप्त॥ त्रैलोक्यासकरीसंत
स॥ उदधीद्वीपेंपर्वतासहित॥ धराकंपितजाहाली॥ ९॥ लोकेचळमळयाभ्र॥ ग्रहांसहितता
रांगण॥ पावूलागलेसमस्तपतन॥ दिशासंतसजाहल्या॥ १०॥ स्वर्गींचेदेव संततहोता॥
आमरनाथासीप्रार्थिला॥ स्वर्गसोडुनिइंद्रादिदेवता॥ ब्रम्हलोकींपातल्या॥ ११॥ देव-
आणिअमरपती॥ विधात्यासीप्रार्थिती॥ हिरण्यकश्यपुचेतपेंनिश्चिली॥ स्वर्गवासदुः

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

सहतो ॥ १२ ॥ त्या असह्य ते जे भक्तजन ॥ जव दग्ध न झालें त्रिभुवन ॥ तव तपाचें उपशमन
हंसवाहना करावें ॥ १३ ॥ आपण सर्वसाक्षीभूत ॥ जाणतां दुष्ट दैत्याचा हेत ॥ परि आम्हीं क
रितअसों विदित ॥ लोकरीतिकारणें ॥ १४ ॥ हे तपोनिधी ब्रम्हदेवा ॥ दुष्ट दैत्याचा सबलका
वा ॥ अतिश्रेष्ठ स्थानांचा हेवा ॥ उपजला चित्तींत याचा ॥ १५ ॥ आपुलें पद हिरोनि घ्यावें ॥ आ
म्हां निर्जरांसी निवटावें ॥ विधात्याचें काम करावें ॥ ऐसें इच्छितो दुरात्मा ॥ १६ ॥ तव पदाची
उपजली इच्छा ॥ सर्व भोगाची अनेल वांछा ॥ देवा भोग यावी रुच्छा ॥ ऐसें मनीं भावितसे ॥ १७
आयुष्य क्षणेक म्हणून ॥ ध्रुवादिकाम [illegible] यारूनव ब्रम्हपद संपादन ॥ इच्छितसे पा
पराशी ॥ १८ ॥ म्हणे आपुलें तपोबळें क [illegible] ॥ [illegible] द्व्यापार चालवीन ॥ पुण्य करितां नरका
पतन ॥ मोक्ष देईन पापिया ॥ १९ ॥ बहुज [illegible] लप अघोर ॥ देवपदाधिकारी असुर ॥ अ
सुरकार्यास्तव निर्जर ॥ करीन म्हणे देवेशा ॥ २० ॥ उग्र लपे दैत्य आचरत ॥ म्हणोनी तुमचा वै
रीं निश्चित ॥ ऐसी इच्छा धरी मनांत ॥ पापरूपी तो असे ॥ २१ ॥ आपण आहा त्रिभुवनेश्वर ॥
त्रिकालज्ञ थोर चतुर ॥ युक्ती योजावी सत्वर ॥ जी आपणा योग्य दिसे ॥ २२ ॥ ब्राम्हणादि-
वर्णचार ॥ गाई संत ऋषेश्वर ॥ सर्वांसुख संपत्ती क्षेमकर ॥ तव स्थान सत्य असे ॥ २३ ॥ यास्तव
त्या स्थानाचे संपादन ॥ जरी करील दितीनंदन ॥ तरी संताकष्ट दारुण ॥ भोगणें दैवी आलेंचि

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(10A)

॥२४॥ऐसीप्रार्थनाजाणोनीत्वरित॥ब्रम्हाभृगुदक्षासहित॥हिरण्यकश्यपुच्याआश्रमांत
येताझालातेधवां॥२५॥तोत्वचामांसरहितदेखिला॥देहपिपिलिकेंभक्षिला॥वेळुवना-
नींतोआच्छादिला॥वरीवाढलेंवारुळ॥२६॥जैसासूर्यअंभ्राच्छादित॥कींमहासर्पवारु-
ळांत॥तैसाब्रम्हदेवेंतोदैत्य॥सूक्ष्मदृष्टीनेंदेखिला॥२७॥चतुर्मुखबोलेकश्यपसुता॥त-
पसोडोनीउठावेंआतां॥मीतुझासमर्थवरदाता॥प्राप्तझालोंजाणपां॥२८॥तुवांकेलेंत
पअद्भूत॥तूंधैर्यवानबलिवंत॥मक्षिकादिदंशासोशित॥अस्तीतप्राणठेविला॥२९॥-
तुवांकेलेंउग्रतपसाधन॥केलेंस्वात[illegible]वन॥जेंकरावयाऋषीपुरातन॥अस-
मर्थअसतेझाले॥३०॥उदकहीनक[illegible]न॥देवांनींशतवर्षेसंपूर्ण॥त्वांकेलेंप्राण
धारण॥घोरआचरणतुझेंहें॥३१॥[illegible]तेजेंभलें॥त्वांमजलाबाजिंकिलें॥मम
दर्शनेंसिद्धझालें॥तपतुझेंदैत्येंद्रा॥३२॥यास्तवमागेवरदान॥सर्वइच्छाकरीनपूर्ण॥स
र्वसंपत्तीतुजलागून॥देईनसत्यदैत्येंद्रा॥३३॥ऐसेंबोलोनीशुद्धउदक॥कमंडलुस्थ-
सिद्धीदायक॥संततीसंपत्तीसौख्यकारक॥प्रोक्षिलेंदेवेंदैत्यावरी॥३४॥उदकस्पर्शहो
ताजाण॥दैत्यउठलावारुळांतून॥काष्टांतूननिघेहुताशन॥तैसातेव्हांदिसतसे॥३५॥
सहओजबळसंपन्न॥सर्वावयवशोभायमान॥आंगदृढवज्रासमान॥तेजःपुंजदिसत-

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com